

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004944

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-08-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ушкало Катерина Юріївна

2. Kateryna Y. Ushkalo

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Політологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Політологія

Дата захисту: 26-08-2026

Спеціальність за освітою: 053 Психологія

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: 00000, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16201

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.11.01, 11.25, 11.25.25, 11.01.62

Тема дисертації:

1. Маніпулятивні технології в сучасному інформаційному просторі: безпековий аспект
2. Manipulative Technologies in the Modern Information Space: The Security Aspect

Реферат/анотація:

1. У роботі здійснено комплексний аналіз маніпулятивних технологій у сучасному інформаційному просторі з позиції безпекового виміру. Актуальність дослідження. У третьому десятилітті XXI століття інформаційний простір перетворився на широке поле воєнних дій, де маніпулятивні технології виступають базовим інструментом гібридної агресії. Традиційні методи психологічного тиску інтегрувалися з інноваційними цифровими рішеннями, що радикально змінило масштаби, швидкість та глибину руйнівного впливу на суспільну свідомість. Для України, яка перебуває в стані тривалого екзистенційного збройного протистояння, дослідження безпекового аспекту маніпуляцій є питанням збереження суверенітету, державної стійкості та національної ідентичності. Динамічний розвиток медіасередовища за умов функціонування інформаційного (цифрового) суспільства спричинив появу цілої низки критичних чинників, які визначають нагальну потребу теоретичного та практичного переосмислення цієї проблеми. Об'єкт

дослідження – інформаційний простір як елемент соціально-політичної реальності. Предмет дослідження – безпековий аспект функціонування маніпулятивних технологій у сучасному інформаційному просторі. Мета дослідження полягає у комплексному аналізі маніпулятивних технологій у сучасному інформаційному просторі з позиції безпекового виміру. Методи дослідження. Соціально-філософські концепції простору та часу, теорії масової комунікації та маніпулятивного впливу, психологічні теорії когнітивного розвитку, теорії інформаційної війни, концепції інформаційного суверенітету, загальнонаукові та спеціальні методи політології. Наукова новизна та теоретична значущість: Уперше: 1) запропоновано авторський підхід до аналізу інформаційного простору суспільства; 2) запропоновано авторську класифікацію видів інформаційного простору в контексті його еволюції, з позиції масштабності, на основі ступеня контролю за його функціонуванням з боку владних структур. Уточнено: 1) зміст понять «інформаційна сфера» та «інформаційний простір» у контексті розвитку досліджень у сфері інформаційної безпеки; 2) провідні причини вразливості суспільства до маніпуляцій за чотирма рівнями: психолого-когнітивним, інформаційно-медійним, соціально-економічним та політико-управлінським. Одержали подальший розвиток: 1) твердження щодо аналізу інформаційного простору як середовища маніпуляцій у контексті виокремлення його чотирьох функцій (інтегруючої, комунікативної, актуалізуючої, геополітичної); 2) аргументи щодо систематизації чинників розвитку соціальних мереж, що сприяють поширенню маніпулятивної інформації; 3) твердження щодо розробки ефективного механізму протидії застосування маніпулятивних технологій в сучасному суспільстві. Практичне значення дослідження. Матеріали і висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані: у законотворчій діяльності щодо розвитку та функціонування ЗМІ за нових умов розвитку українського суспільства, при розробці ефективної стратегії інформаційної безпеки країни у контексті протидії виникненню та розповсюдженню дезінформації; політичними партіями, громадськими організаціями, владними структурами (як на державному рівні, так й на рівні місцевого самоврядування) при ідентифікації маніпулятивних технік у ЗМІ у межах створення контенту, стійкого до маніпуляцій, для перетворення пасивного споживача інформації на впевненого користувача медіа у контексті подальшої демократизації українського суспільства; для підготовки фахівців у галузі політології, соціології, журналістики та державного управління, доповнити зміст навчальних курсів з політології та суміжних дисциплін. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота визначена відповідно до комплексної наукової теми «Соціалізація особистості в соціокультурних та соціально-політичних контекстах (0123U103170 від 07.07.2023 р.), яку розробляє кафедра політології, соціології і культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Публікації. Зміст роботи викладено у 11 публікаціях, із них: 3 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України з політичних наук (категорії Б); 1 стаття у періодичних наукових виданнях України з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію; 7 публікацій у збірці матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій. Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (семи підрозділів), висновків, списку використаних джерел (до кожного розділу), додатків. Повний обсяг дисертації 265 сторінок. Основний зміст викладено на 182 сторінках.

2. The paper provides a comprehensive analysis of manipulative technologies in the modern information space from the perspective of the security dimension. The relevance of the research. In the third decade of the 21st century, the information space has turned into a wide field of military operations, where manipulative technologies act as the basic tool of hybrid aggression. Traditional methods of psychological pressure have been integrated with innovative digital solutions, which has radically changed the scale, speed and depth of the destructive impact on public consciousness. For Ukraine, which is in a state of prolonged existential armed confrontation, the study of the security aspect of manipulation is a matter of preserving sovereignty, state stability and national identity. The dynamic development of the media environment under the conditions of the functioning of the information (digital) society has led to the emergence of a number of critical factors that determine the urgent need for theoretical and practical rethinking of this problem. The object of the study – the information space as an element of socio-political reality. The subject of the study is the security aspect of the functioning of manipulative technologies in the modern information space. The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of

manipulative technologies in the modern information space from the perspective of security. The research methods. Socio-philosophical concepts of space and time, theories of mass communication and manipulative influence, psychological theories of cognitive development, theories of information warfare, concepts of information sovereignty, general scientific and special methods of political science. The scientific novelty and theoretical significance of the work. For the first time: 1) within the framework of contemporary political science, the author proposes an original approach to analyzing the information space of society; 2) the author proposes an original classification of types of information space in the context of its evolution, from the perspective of scale, based on the degree of control over its functioning by power structures. The following are specified: 1) the meaning of the concepts «information sphere» and «information space» in the context of the development of research in the field of information security; 2) the leading causes of society's vulnerability to manipulation across four levels: psychological-cognitive, information-media, socio-economic, and political-administrative. The following has been further developed: 1) assertions regarding the analysis of the information space as an environment of manipulation in the context of distinguishing its four functions (integrating, communicative, actualizing, geopolitical); 2) arguments regarding the systematization of factors in the development of social networks that contribute to the spread of manipulative information; 3) assertions regarding the development of an effective mechanism for countering the use of manipulative technologies in modern society. The practical significance. The materials and conclusions of the dissertation research can be used: in legislative activities regarding the development and functioning of the media under new conditions of development of Ukrainian society, in developing an effective information security strategy for the country in the context of countering the emergence and spread of disinformation; by political parties, public organizations, and government structures (both at the state level and at the level of local self-government) in identifying manipulative techniques in the media within the framework of creating content that is resistant to manipulation, to transform a passive consumer of information into a confident user of the media in the context of further democratization of Ukrainian society; for training specialists in the field of political science, sociology, journalism, and public administration, to supplement the content of educational courses in political science and related disciplines. The connection of the work with scientific programs, plans, topics. The dissertation work is defined in accordance with the complex scientific topic "Socialization of the individual in socio-cultural and socio-political contexts (0123U103170 dated 07.07.2023), which is being developed by the Department of Political Science, Sociology and Culturology of the G.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. The publications. The content of the work is presented in 11 publications, of which: 3 articles were published in scientific professional publications of Ukraine on political science (category B); 1 article in periodical scientific publications of Ukraine on the scientific direction in which the dissertation was prepared; 7 publications in the collection of materials of international and all-Ukrainian conferences.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ушкало К. Взаємозв'язок маніпулятивних технологій та зацікавлених груп у сучасному інформаційному суспільстві у контексті теорії А. Бентлі. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Вип. 48. С. 307-313.

- Ушкало К. Ю. Інформаційний простір в умовах військового стану: безпековий аспект в Україні. Регіональні студії: науковий збірник / редкол.: М. М. Палінчак (голов. ред.), І. М. Вегеш, Є. І. Гайданка та ін. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика». 2023. Вип. 35. С. 123–128.
- Ушкало К. Вплив новітніх мас-медіа та соціальних мереж на поширення маніпулятивного контенту в інформаційному просторі: український контекст. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2025. 8(2). С. 210–218.
- Політичні комунікації в національному інформаційному полі: особливості та перспективи функціонування. Сучасне суспільство: Збірник наукових праць. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 1 (24). С. 51–63.
- Рай К. Маніпулятивні технології ЗМІ в процесі висвітлення актуальних новин. Соціологія та сучасні соціальні трансформації: Матеріали XV Міжнародної конференції студентів та молодих науковців (Київ, 25 листопада 2022 р.). Київ : Наукова столиця, 2022. С. 55– 57.
- . Ушкало К. Соціалізація особистості в інформаційному просторі: медіа-технологічний вимір. Матеріали XIII Міжнародної науковопрактичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних та соціально-політичних контекстах» (Харків, 2023). Харків : ХНПУ, 2023. С. 84–86.
- Ушкало К. Вплив соціальних мереж на публічну політику: маніпулятивний аспект. Публічна політика як предмет викладання в галузях знань 03 «Гуманітарні науки» та 05 «Соціальні та поведінкові науки» : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (Одеса, 6 березня – 16 квітня 2023 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 56–57.
- Ушкало К. Забезпечення громадської безпеки в контексті вразливості інформаційного простору. Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних та 9 соціально-політичних контекстах» (Харків, 2024). Харків : ХНПУ, 2024. С. 45–49.
- Ушкало К. Маніпулятивні технології у формуванні політичної колективної поведінки: структурно-функціональний вимір. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри» (Івано-Франківськ, 2024). Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. С. 32–33.
- Ушкало К. Вплив глобалізації на інформаційний простір та соціалізацію в умовах транснаціональних медіа: аналіз сучасних тенденцій у зарубіжних країнах. Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції із зарубіжною участю «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних і соціально-політичних контекстах» (Харків, 2025). Харків : ХНПУ, 2025. С. 152–155.
- Ушкало К. Інформаційна безпека як складова політики національної стійкості України в умовах гібридних загроз. Матеріали XI Міждисциплінарної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання» (Харків, 2025). Харків : ДБТУ, 2025. С. 245–247.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Денисенко Ірина Дмитрівна

2. Irina D. Denisenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7263-1958

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривошеїн Віталій Володимирович

2. Vitaly V. Kryvoshein

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4050-7845

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209196304>;

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=uxrPi9gAAAAJ&hl=ru>;

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/420617>

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Науки, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергеев Вячеслав Сергійович

2. Vyacheslav S. Sergeev

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7859-0408

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпропетровська обласна державна адміністрація

Код за ЄДРПОУ: 00022467

Місцезнаходження: пр. Олександра Поля, Дніпро, Дніпровський р-н., 49004, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калюжна Юлія Іванівна

2. Yuliya I. Kalyuzhna

Кваліфікація: к. політ. н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7344-410X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Радіонова Ірина Олександрівна

2. Iryna O. Radionova

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7134-3674

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Куц Галина Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Куц Галина Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Новолокін Антон Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна